

Şehrin Nafizası

KONYA
Yenigün GAZETESİ'NİN
ÜCRETSİZ KÜLTÜR-SANAT İLAVESİDİR

KONYA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

KONYA BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ'NİN
KATKILARIYLA

CİLT: 5 • SAYI: 8

HAZIRLAYANLAR: SADIK GÖKCE - ANUŞ GÖKCE

17 MART 2023 CUMA

ÇANAKKALE ZAFERİ
VE MEHMET ÂKİF

ÇANAKKALE ZAFERİ ve MEHMET ÂKİF

**PROF. DR
AHMET
SEVGİ**

Bizim için Çanakkale zaferinin önemi izaha muhtaç değildir. Allah göstermeye Çanakkale’de mağlûp olsaydık sanırım bugün Anadolu’da başkaları olurdu... İşte bunun içindir ki M. Akif Çanakkale muharebesiyle “Bedir Savaşı” arasında bir ilgi kurarak Mehmetçiğe şöyle seslenir:

Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş asker!
Gökten ecdâd inerek öpse o pâk anlı değer.
Ne büyüsun ki kanın kurtarıyor TEVHÎD’i
BEDR’in aslanları ancak, bu kadar şanlı idi...¹
Nihâyet bir benzetmeden öteye geçmeyen bu ifadeler, Çanakkale zaferinin ehemmiyetini vurgulaması bakımından anlamlıdır. Makalemizde bu mühim zaferi kazanan nesil ve vasıflarını M. Akif’in görüşleri ışığında ortaya koymaya çalışacağız...

Mehmet Akif’in Çanakkale savaşı hakkında ki görüşleri söz konusu olunca umumiyetle onun:

Şu boşaz Harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi?
En kesif orduların yükleniyor dördü, beşi²
mısraları ile başlayan kırk iki beyitlik şiiri hatıra gelmektedir. Oysa bu güzel şiir müstakil bir eser olmayıp “SAFAHAT”ın altıncı kitabı olan “ÂSİM”de yer alan bir manzumedir. Bu sebeple Akif’in Çanakkale savaşıyla ilgili görüşlerini sadece bu kırk iki beyitlik manzumeye hasretmek yerine “ÂSİM”in tamamında aramak daha uygun olacaktır.

“ÂSİM”, muhavere tarzında kaleme alınmış manzum bir eserdir. Muhavereye katılan şahıslar şunlardır:

HOCAZADE: Rahmetli M. Akif Ersoy

KÖSE İMAM: M. Akif’in babası Merhum Tâhir Efendi’nin talebelerinden biri.

ÂSİM: Rahmetli M. Akif’in oğlu.

Eser, 1919’da yazılmıştır. Konusunu, 20. Asrın başlarında Osmanlı İmparatorluğunun içine düştüğü kötü durumlar ve hâl çareleri teşkil eder. Eserin kahramanlarından Köse İmam kötümser biridir. Gidişat onu her gün biraz daha ümitsizliğe düşürmektedir. Esâsen “hâl”e bakıp da ümitsizliğe düşmemek elde değildir.

“İnkılâp ümmetinin şânı yakıp yıkmaktır”³ deyip medreseler yıkılarak yerine mektepler açılmış ama ortada ilim adamı yok:

Bir alay mekteb-i âlf denilen yerler var;
Sorunuz bunlara millet ne verir? Milyonlar.
Şu ne? Mülkiyye. Bu? Tıbbiyye. Bu? Bahriyye.
O ne?

O mu? Baytar. Bu Zirâat. Şu Mühendishâne.
Çok güzel, hiçbirini hakkından sözüm yok, yalnız,

Ne yetiştirdi ki şunlar acaba? Anlatınız.

.....
Hani tezgâhlarınız nerde? Sanâyi nerde?
Ya Brüksel’de ya Berlin’de, ya Mançester’de!⁴
Din âlimi desen o da yok:

İbn-i Sînâ neye yok? Nerde Gazâlî görelim?

Hani Seyyid gibi, Râzî gibi üç beş âlim?

En büyük fâzılınız; bunların âsârından,
Belki on şerhe bakıp, bir kuru mânâ çıkaran.

Yedi yüz yıllık eserlerle bu dînin hâlâ,

İhtiyâcâtını kâbil mi telâfi? Aslâ

Doğrudan doğruya Kur’andan alıp ilhâmı,

Asrın idrâkine söyletmeliyiz İslâm’ı.

1 M. Akif Ersoy; Safahat, İst. 1973, s.426.

2 Age., s. 425.

3 Age., s. 398.

4 Age., s. 393.

İÇİNDEKİLER

- ÇANAKKALE ZAFERİ VE MEHMET ÂKİF AHMET SEVGİ
- ATEŞTEN OK FATMA TUTAK
- RAMİZ ARDA’NIN AİLE ÇEVRESİNE DAİR BAZI BİLGİLER

- MUSTAFA ÖZCAN
- KUMUK MASALLARI
- ANUŞ GÖKCE
- İSTİKLAL MARŞI VE NEVRUZ
- SADIK GÖKCE

Kuru dâvâ ile olmaz bu, fakat ilm ister,
Ben o kudrette adam görmüyorum, sen göster.

.....
Sayısız hâdise var ortada tatbîk edecek
Hani bir tâne usûl âlimi, yahu, bir tek?⁵
Devlet ricâli bozulmuş... Dalkavukluk, men-
faatçilik, hayâsızlık, müzevirlik... almış başını
gidiyor:

Geçürürsin herifin burnuna, oh, der, ne nefis!
Aksırsın, vay efendim, bu ne âheng-i selis!
Tükürürsün o mülevves yüze "huk tû" diye-
rek;

Sırtır: "Sorma, samimiyetimiz pek yüksek."⁶
Halk ümitsizliğe düşmüş:

Ya senin Âlem-i İslâmın inanmış ye'se;
Dîn-i resmîsi odur vazgeçemez kim ne dese!⁷
Millet hâdiselerin kısılcasında inim inim inler-
ken yetkililer "hürriyet ve demokrasi" türkû-
sü çağırarak meşgul:

Ağlasın milletin evlâdı da bangır bangır
Durma hürriyeti aldık diye sen türkû çağır!⁸
Haksızlıklara karşı çıksanız hemen "mürteci"
damgasını vururlar:

Zulmü alışılayamam, zâlimi aslâ sevemem;
Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp sövemem.
Biri ecdadına saldırdı mı, hattâ boğanım...
Boğamazsam da hiç olmazsa yanımdan kova-
rım.

Üç buçuk soysuzun ardında zağarlak yapamam,
Hele hak nâmına haksızlığa ölsen tapamam.

.....
Yumuşak başlı isem, kim dedi uysal koyu-
num?

Kesilir belki, fakat çekmeye gelmez boyunum.
Kanan bir yara gördün mü yanar tâ ciğerim.
Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim.
Adam aldırma da geç git, diyemem, aldırırım:
Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırım.
Zâlimin hasmıyım amma severim mazlûmu...
İrticâın şu sizin lehçede mânâsı bu mu?

.....
İşte ben mürteciim, gelsin işitsin dünyâ!
Hem de baş mürteciim, patlasınız çatlasınız!
Hadi kânununuz assın beni yahut yasanız!⁹

Eserde, kısa birer şimşek ışığı altında göster-
meye çalıştığımız bu içtimâî levhalar uzun
uzadıya durulduktan sonra Köse İmam Akif'e:
Hâle baktıkça adam kahroluyor, elde değil;

Bizi kim kurtaracak, var mı ki başka nesil?¹⁰
diye sorar. Akif: "Âsım"ın nesli Hocam" diye
cevap verir ve şöyle devam eder:

Âsım'ın nesline münkâd olacak istikbal.
Sana vicdânımı açtım okudum, dinlesene;
Söylenen başkasıdır, bakma Hocam, söyleye-
ne!¹¹

Sonra da Çanakkale zaferini kazanan bu nes-
lin kahramanlıklarını şöyle sıralar:

.....Çocuklar koşuyor aç, çıplak,
Cepheden cepheye arslan gibi hiç durmayarak,
Yine vardır bir ölüm korkusu arslanda bile;
Yüzgöz olmuş bu çocuklar ölümün şahsiyle!¹²
Akif, bu ifâdeleri müteâkip gökyüzüne altun
harflerle kazınması gereken Çanakkale destâ-
nını söyler. İşte bu ölümsüz şüirden bir parça:
Âsım'ın nesli... diyorum ya... nesilmiş gerçek:
İşte çiğnetmedi nâmûsunu, çiğnetmiyecek.
Şühedâ göğdesi, bir baksana, dağlar taşlar...
O, rûkû olmasa, dünyâda eğilmez başlar;
Vurulup tertemiz alından, uzanmış yatıyor;
Bir hilâl uğruna, yâ Rab, ne güneşler batıyor!
Ey, bu toprak için toprağa düşmüş, asker!
Gökten ecdâd inerek öpse o pak anlı değer.
Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor Tevhîd'i...
Bedr'in arslanları ancak, bu kadar şanlı idi...
Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
"Gömelim gel seni târihe!" desem sığmazsın.
Herc ü merc ettiğin edvâra da yetmez o
kitâb...

Seni ancak ebediyetler eder istîâb.
"Bu, taşındır" diyerek Kâbe'yi diksem başına;
Rûhumun vahyini duysam da geçirsem taşına;
Sonra gök kubbeyi alsam da, ridâ namîyle;
Kananan lâhdine çeksem bütün ecrâmîyle;
Mor bulutlarla açık türbene çatsam da tavan,
Yedi kandilli Süreyyâ'yı uzatsam oradan;
Sen bu âvizenin altında, bürünmüş kanına,
Uzanırken, gece mehtâbı getirsem yanına,
Türbedârın gibi tâ ferce kadar bekletsem;
Gündüzün fecr ile âvizeni lebrîz etsem;
Tüllenen mağribi, akşamları sarsam yarana...
Yine bir şey yapabildim diyemem hâtrana.
Sen ki, son ehl-i salîbin kırarak savletini,
Şarkın en sevgili sultanı Salâhaddîn'i,
Kılıç Arslan gibi iclâline ettin hayran...
Sen ki, İslâmî kuşatmış, boğuyorken hüsrân,
O demir çemberi göğsünde kırıp parçaladın;
Sen ki, rûhunla beraber gezer ecrâmî adın,
Sen ki a'sâra gömülse taşacaksın... Heyhât,

5 Age., s. 418.

6 Age., s. 420.

7 Age., s. 409.

8 Age., s. 399.

9 Age., s. 400.

10 Age., s. 424.

11 Age., s. 424.

12 Age., s. 424.

Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihât...
Ey şehîd oğlu şehîd, isteme benden makber,
Sana âğuşunu açmış duruyor Peygamber.¹³
Eserin kahramanlarından Âsım, Mehmet
Akif'in özediği insan tipinin sembolüdür. Bu
sebeple Âsım'ın vasıflarını biraz daha yakın-
dan tanımaya çalışalım. M. Akif çeşitli vesi-
lelerle Âsım'ı ve neslini över. Ancak, babası
Köse İmam oğlunun hareketlerinden şikâyet-
çidir. Âsım'ın ramazan günü sigara içenleri
dövmek, meyhane basmak, nâra atan sarhoş-
ları kovalamak, kumarbazları tehdit etmek
gibi hissî hareketlerinden dolayı Köse İmam
tedirgin olmaktadır. Âsım ise kendisini şöyle
müdafaa eder:

Herkes aç bekliyor kaldırımın sırtında...
Siz gidin, perdelerin hepsini kaldırtın da,
Alenî işret edin âleme göstermek için.
Be adamlar! Azıcık saygı sayın; gizli için.

.....
Aç, sefil inleyerek can veredursun dünyâ,
Yine siz dinlemeyin, anlamayıp matemini,
Sürün artık serilen yurdumuzun son demini!
Sağda yüzlerce ölen, solda hesâpsız sürünen;
Karşıdan bunlara gülmek ne demektir ale-
nen?¹⁴

Fakat, Köse İmam ikna olmaz:
Bize, Âsım, ne şunun yumruğu lâzım, ne bu-
nun;
Birinin pençesi ister yalınız: kânunun.¹⁵
Âsım, mânevi hasletlerle mücehhez, haksız-
lıklar karşısında susmayan, kötülükleri, bizzat
eliyle (kalben yahut lisânen değil) düzeltmeye
çalışan birisidir. Bir ramazan günü serseri kı-
lıklı gençlerin sigara dumanını Köse İmam'ın
yüzüne üflemleri üzerine Âsım'ın gösterdiği
tepki eserde şöyle tasvir ediliyor:
İçlerinden biri, hem şüphesiz, en kaltabanı,
Üç nefes üfleterek burnuma: "Sen söyle
Hoca!
Neye bağlanmalı hayvan gibi hâlâ oruca?"
Değermez mi, tabîî senin oğlan tokadı,
Herfin yırtılacak ağzına kalkıp yamadı.
Gâlibâ pek canı yokmuş ki yuvarlandı leşi..

Asıl itler gerideymiş, koşarak dördü beşi,
Ansızın serdiler evlâdımı karşımda yere.
Ben şaşırılmış, "aman oğlum!" demişim bir
kerre.

Hele Yâ Rabbi şükür, toplanıp oğlan birden,
Kömür almış deve kalkar gibi doğruldu he-
men.

O nasıl cehd idi kurtulmak için anlamalı!
Dedim: Artık sizi haklar bu zıpır şimdi, durun,
Ne ağız kaldı yiğitlerde hakikat ne burun,¹⁶
I-Dünyâ savaşının tabii bir neticesi olarak
halkın açlık ve sefâlet içinde kıvrandığı bir
dönemde milletle alay edencesine zevk ü
safâ sürerek nâra atanlarla da başı derttedir
Âsım'ın:

II-Meze tûfânına dalmış, kulaç atmaktasınız;
Yüt kunan halka bakın, pencerelerden, sayısız.

.....
Hakkınız nerde sefil olmaya, dünyâ açiken?
Hadi yâhû, yetişir... çok bile içtikleriniz;
Durmak olmaz, dağılın, belki uzaktır yeriniz...
Hani aldırmasalar bari, "defol git" dediler...
Dedim; "artık kime âitse defolmak o gider."
Kollarından tutarak hepsini attım bir bir;
Söyleyin varsa kâbahat, acabâ bende midir?¹⁷
Tabii, Âsım kendince haklıdır. Ancak bir kişi-
nin tek başına cemiyeti düzeltmesi mümkün
değildir. Bunun için Köse İmam şöyle nasihat
eder:

Bana anlat bakayım şimdi; şu bıçâre ocak,
Zorbalar saltanatından ne zaman kurtulacak?
Hiç bu mantıkla a dîvâne hükûmet mi yü-
rür?¹⁸

Hulâsâ, Çanakkale zaferini kendisine borçlu
olduğumuz Âsım'ın nesli; kahramanlık hak-
sızlığa boyun eğmeme, mazlumun yanında
olma, zor günlerde mucizevî işler başarma,
dürüstlük vb. birtakım faziletlerle mücehhez-
dir. Ancak, bu faziletler muhakkak batı ilmi ile
birleştirilmelidir.

Aksi halde cemiyete taassup yahut kaba kuv-
vet hâkim olur... Âkif'in dün ortaya koyduğu
bu görüşlere, cemiyet olarak bu gün de ne ka-
dar muhtâcız değil mi?

13 Age., s. 426-427.

14 Age., s. 434-435.

15 Age., s. 436.

16 Age., s. 428-429.

17 Age., s. 434.

18 Age., s. 435.

ATEŞTEN OK

İğne yapraklı mavi ladin sisler altında ve solgun. Gecenin zulmetinden kopup gelen gözyaşları yağmurlarla ıslanmış, rüzgârın gıdıklamasıyla hareketlenip köklerine yapışıp kalan birkaç çınar yaprağından kurtulmak umuduyla titriyor. Onu titreten asi, kaypak rüzgârın yalnızca dondurucu soluğu değil kulağına fısıldadığı ölüm şarkısının hüznü dolu melodisidir. Toprak, nice dir sararıp yolunmuş saçlarının tekrar yeşereceği günlerin hayalini kurmaktan vazgeçmiş; donuk hissiz kıpırtısız. Yaşlı çınarların şimale nazır sathında kümelenen yosunlar, çiğnene çiğnene çamurlu toprağa sıvaşmış kalmış bezgin sarı çimenlere nispet yeşil ve canlı sırtışlarla mağrur. Etraflarında kümelenen kırı boz şapkalar giymiş irili ufaklı mantarlara komşuluk etmekten şikâyetçi görünmüyor.

Gümüş dere tam ayın şavkıyla yakamozlandığı, Samanyolunun seçme incileriyle süslediği, yazın alevden nefesini doyarsa hissettiği geceleri çoktan unutmuş; omuzları üzerinde taşımaktan yorulduğu buz tabakasını ayağındaki prangayı sürükleyen zavallı bir kürek mahkûmu gibi hayata küskün akışlarında.

Havada kurşun gibi ağır katman katman kümülüsler mevsimin değişmeyen rengi grinin her tonundan eteklerini ta yerlere kadar yaya sürükleye arzı endam ediyor. Bu hengâmede duman, sis, kırı hava elini kolunu sallaya sallaya gezinmekten çekinmiyor.

Börtü böcek görünmez dağların ardında dönülmez âlemin rüyasına dalmış; kurtlar kuşlar gri gibi somurtkan ve sessiz taşımakta yükünü. Zaman hangi zaman, aylardan hangi aydır; dönülmez akşamın ufkundan zemheri doğdu ve yerleşik düzene mi geçti kıyamete değin?

Fakat o da ne? Serin gecenin sabaha açtığı vakitlerde görünmez bir el alevli okunu nişanladığı havaya fırlatıyor rastgele! Kapkara geceyi gündüz gibi aydınlatmıyor elbet bu kıvılcım. Ancak aşkın kalbinin tam ortasına isabet eden nüve-i sevda misali etrafını tutuşturmaya yetiyor. Hırçın rüzgâr gemlenmiş yılki atı gibi yavaş yavaş yola gelmede... Üfürüğüyle sürüp çıkarıyor gri aşığı bulutları;

FATMA
TUTAK

giderken sürgün edilen bulutlar, birbirlerini eze çiğneye karşılaştıkları yerde çarpışarak nice dir yükledikleri yağmuru bırakıyorlar yer küreye. Ardından uykusunu almış kocaman parlak bir göz gibi açıyor güneş. Arşı boydan boya sarıyor ebemkuşağı.

Görünmeyen el, ikinci okunu donmuş dereye nişan alıyor. Silkiniyor dere atıyor buzdan ağırlıklarını ve neşe içinde çağlıyor.

Alevden okların sonuncusu toprağın bağına saplanınca silkinip kabardı toprak. İskeleti çıkmış ağaçları uyandırdı; sararmış otları yeşil dona bürüdü. Kardelenler, nergisler, nevrüz çiçekleri bir cümbüş kurdu bu muştıyla. Börtü böcek türkü söyleyip oynadı. Kurt kuş mendil sallayıp eşlik etti halaya. Toprak ana analığını hatırladı sonra; kucagında belediği tohumların kundağını açtı. Dört yapraklı yoncalarla bezendi sinesi.

İğne yapraklı mavi ladin meyvesini sundu dalları arasında kışlayan serçe ve yavrusuna.

Gökten üç cemre düştü. Biri havaya biri suya biri de kara toprağa...

RAMİZ ARDA'NIN AİLE ÇEVRESİNE DAİR BAZI BİLGİLER

Konya basınının seçkin kalemlerinden birisi olan Ramiz Arda'yı (1909-1983) kırk yıl sonra bir kere daha hatırlamak, onun hakkında bilgimizi çoğaltmak gerekmektedir.

Ramiz Arda'nın yazı hayatını bütünüyle değerlendirebilmek için yetiştiği ortamı, aile çevresini bilmekte yarar vardır. Ancak maalesef bu konuda yeterli bilgi bulunmamaktadır. Bunda en önemli etken, bugün yurt dışı topraklarda doğmuş olmasıdır. Akova doğumlu olan yazarın, dedeleri, babası, annesi hakkında hep kısıtlı bilgiye sahibiz. Oysa **O Günler**¹ gibi güzel anı kitabını yazan bir muharririn, biraz da kendi çevresinden, hatta yetiştirme tarzından bahsetmesi yerinde olurdu. Bu, belki de mütevazı bir kişilik olan Arda'nın bilinçli bir tercihi idi. Ama bugün için okurların da merak ettiği birtakım hususlar yok değildir. Biz burada sadece yazılı kaynaklardan edindiğimiz bilgileri vermeye çalışacağız.

Aile çevresi: Yazar eski milli bayramlardan söz ederken araya ailesine ait bir iki söz sıkıştırılmaktadır. Şöyle ki: "...Ben Kurtuluş Savaşında babamı, bir amcamı ve dayımı kaybetmiş bir çocuktum. Göçmendik. Bugün Osmanlı sınırlarının çok uzaklarında kalmış yerlerden gelmiştik. Evimiz, bağımız, bahçemiz, belirli bir işimiz yoktu. Her haliyle perişandık. Dilenmedik, el açmadık ama dilencilerden daha zor bir yaşam içindeydik. Biz yoksulduk da, biz yetimdik de başkaları varlıklı, analı babalı mıydı? Ne gezer. Savaşlar her evin kapısını çalmış, hepsinden birer ikişer kişiyi alıp götürmüştü. Fire vermemiş ev yoktu."²

Bir başka yerde de benzer fikirlere, açıklamalara rastlarız: "Dedik ya, fakirdik, yoksulduk ve hepsinden de kötüsü yetimdik. Osmanlıların ellerinden çıkmış topraklardan bu taraflara gelmiştik. Evimiz, bağımız şurda dursun, aşımızı sokacak evimiz bile yoktu. Bırakıp gidenlerin ruhları şad olsun, o zamanki

MUSTAFA ÖZCAN

medreseler olmasa sokakların ortasında kalacaktık"³

Babası hakkındaki bilgimiz de sınırlıdır. Bu konuda Selçuk Es'in ansiklopedisinde iki yerde bilgiyle karşılaşırız. İlki Selçuk Es'in yazdıklarıdır:

"Nuri Çavuş, 1920 senesinde Konya hadisesi sırasında eşkıya ile çarpışmak üzere Milli Kuvvete mensup bir zat olup Alâeddin tepesinde kahramanca çarpışmış, üç gün sonra tepe âsilerin eline geçtiği zaman şehit edilmiş olan zattır."⁴

Yeni Konya gazetesi yazarlarından emekli öğretmen Ramiz Arda, babası Nuri Efendi hakkında Selçuk Es'e şu bilgiyi vermiştir:

"Nuri Efendi, 1300/1884 senesinde Üsküp ilinin Akova ilçesine bağlı Erikli köyünde doğdu.

Memleketinden ayrılarak Türkiye'ye geldi, sırasıyla Halep, Gaziantep, Adana illerinde gönüllü jandarma çavuşu olarak görev aldı. Adana, Fransızlar tarafından işgal edilince Konya'ya geldi. Konya Jandarma Komutanlığında aynı görevde hizmet etti. Kuva-yı Milliye'ye iştirak ederek Afyon cephesinde Yunanlılar ile çarpışmıştır. Üç yerinden yaralanmış, tedavi maksadıyla Konya'ya gelmiş, iyileşmiş, bu sırada Konya Delibaşı Hadisesi 3 Ekim 1920 tarihinde patlak verince, Nuri Efendi, Milli Kuvvetlerle birlikte Alaeddin tepesinde asilerle üç gün çarpışmıştır. Âsilerin bir avuç kuvveti sıkıştırmaları üzerine Alâeddin camiine sığınmışlar, cami penceresinden bu fedailere açılan yayılım ateşinde şehit düşmüştür."⁵

Babası Nuri Efendi hakkında O Günler'deki bilgilere gelince:

1 Ramiz Arda, (Yayına hazırlayan: Mustafa Özcan) O Günler(1928-1945), Palet Yayınları, Konya 2014,296 sahife, (metindeki sayfa numaraları bu kitaba aittir.)

2 Ramiz Arda, "Eski Milli Bayramlar, Yeni Konya, Sayı: 9973, 16 Kasım 1974, s.2

3 Ramiz Arda, "55 Yıldan Beri Dinmeyen Acı", Yeni Konya, Sayı: 9974, 18 Kasım 1974, s.2

4 Selçuk Es, "N" maddesi; Büyük Konya Ansiklopedisi, Yeni Konya, Sayı:9472, 29 Mart 1973, s.3

5 " Selçuk Es, "Nuri Çavuş", Büyük Konya Ansiklopedisi, " Yeni Konya, Sayı: 9472, 29 Mart 1973, s.3

Ramiz Arda, O Günler’de anlattığına göre, 1928 yılında bitirdiği birincilikle bitirdiği Ziraat Mektebi’nden sonra ilkokul öğretmenliğine başlar. İlk atandığı yer Cihanbeyli’dir. Heyecanlanmıştı. Sevinçlidir. Yerinde duramamaktadır. Bir arkadaşı onu uyarır, Cihanbeyli, kupkuru bir yerdir. Senin okuduğun kitaplarıdaki köylere benzemez. Türkçe konuşan da yoktur. Kendisi Seydişehir’e atanmıştır. “Sen de orasını iste” der. Aklı yatar. Maarif Müdürlüğünü bulur ve talebini iletir. İsteği yerine getirilir. Böylece Çalmandalı köyü öğretmeni olur. Burası kaza merkezine altı saat uzaklıkta ve çevrenin en büyük köyüdür. Köy hakkında edindiği ilk bilgiler onu karamsarlığa itebilecek niteliktedir. Bir ara vazgeçmeyi, işe başlamamayı, kaçmayı bile aklından geçirir. Ama yapamaz. Çünkü ailesini hatırlar. “Ya onlar?” der. Onun mezun olduğuna sevinenlere, tayinine sevinenlere, tatlı gözyaşlarıyla onu uğurlayanlara ne diyecekti o zaman? Onu köye götüren, bindiği atın sahibi, 30 yaşlarındaki Hasan Hüseyin, bir ara şöyle der: “Çok gençsin muallim bey, çocuk sayılırsın. Talebeler bilmem sözüne kulak asarlar mı?”(s.25). Oysa okulunu birincilikle bitirmiştir, iyi bir öğrencidir. (s.30). Görev yerine gittiği ilk akşam, köylülerle birlikte Mevlit dinlemiş, Mevlidin ikinci bahrini okumuş, hatta istenirse Kur’an da okuyabileceğini belirtmiştir.(s.30). Çanak-kale yahut İstiklâl Harbi gazilerini çok sevmiş ve onlara son derece hürmet etmiştir. Onlardaki mütevazı davranışlara hayran olmuştur. Çanak-kale gazisi Hasan Ağa’nın yaşadıklarını anlattıklarını zevke dinler ve şöyle “Acı bir hikâye var ama benim hayatıma benzer yeri olduğu için hoşuma gitti, bütün gün anlatsan doymayacağım dinlemeğe. Neyse inşallah dost ahabap oluruz, çok konuşacak vaktimiz olur bundan sonra.”(s.36) diyecektir.

Henüz on dokuz yaşındadır. Bu köy yerinde bazı geceler hatıralar ona eşlik etmektedir. Bir ara babası Nuri Efendi’nin hayat öyküsünü hatırlar:

Rumelilidir. Osmanlı İmparatorluğu Rumeli’den çekilirken Ramiz Arda’nın doğduğu topraklar da yurtdışında kalmıştır. Aile bu yüzden Türkiye’ye gelmek, göç etmek istemiştir. Ramiz Arda ise o sıralarda beş altı yaşlarındadır. Gülcemal adlı büyük Osmanlı yolcu gemisi onları Dalmaçya kıyılarından almış, o aman henüz elden çıkmamış Trablusşam’a götürmüştür. Trablusşam, Osmanlı

imparatorluğuna bağlı bir eyalettir. Beyrut’un 85 km kuzeyinde yer alan tarihi bir liman şehridir. Aile Halep’e ve daha sonra da Antep’e gelmiştir.

Ramiz Arda’nın anlattığına göre Antep o zamanlar kendi kendine yeten küçük, şirin bir kasaba görünümündedir. Devlet bu göçmen aileye Antep’te “büyük bir ev ile birkaç parça bağ vermiştir. Onun hatıralarında Antep’teki günler rahat ve refah günleridir.”

Nuri Çavuş, aile reisi olarak çalışmak zorundadır. Gönüllü jandarma başçavuşudur. Devletine, milletine hizmet etmekten geri kalmaz. Yazar onun için “yiğit adamdı, gözünü budaktan sakınmayan, üstelik tuttuğunu koparan bir insandı” demektedir. İş gereği Antep ve çevresinde türeyen ve halka huzur vermeyen eşkıya takibinde bulunur. Ufak tefek eşkıya gruplarını birer birer yakalamış, adalete teslim etmiştir.

Bu eşkıyanın en azılısı Bozo adlı olanıdır. Halep, Antep ve Maraş arasındaki köyleri, kasabaları kasıp kavurmaktadır. Giderek İmparatorluğun içlerine doğru sokulan dış güçlerden(İngiltere, Fransa) para ve silâh yardımı alan bu eşkıya, yanındaki elli asker kaçığı ile adamlarıyla o çevrede her türlü can alıcı, kıyııcı, faaliyetlerini sürdürmektedir. Antep sancığından yapılan çeşitli müracaatlar üzerine bağlı bulunduğu Halep bu eşkıyanın yaptığı zulüm ve işkenceye, ölümlere karşı duyarsız kalamamıştır. Halep’deki vali nihayet “Vur” emri vermiştir. Antep bu emri aldıktan sonra daha önce eşkıya gruplarını adalete teslim eden Nuri Başçavuş’u bu işle görevlendirmiştir. Böylece Bozo’nun Antep’i basacağı yolundaki dedikoduları da önlemek istemiştir.

“Vur” emrini alan Başçavuş Nuri Efendi, yasal dayanağı elde ettikten sonra yanına, güvendiği aralarında iki kardeşinin de bulunduğu sekiz kişilik bir müfrezeyle alarak Bozo’yu takibe başlamıştır. Ne yazık ki Ramiz Arda, bu iki kardeşin adını vermez. Böylece Nuri Çavuş’un kardeşleri hakkında bilgi edinemeyiz.

Bozo’yu takip kolay olmaz. Çünkü hakkında “Vur” emri çıktığını, arkasına yiğit bir insan olan attığını vuran Nuri Efendi’nin takıldığını duymuştur. Bu yüzden karşı karşıya gelmeye çalışır, zaman zaman Maraş’a doğru uzanır. Hatta burada Maraş’ın ileri gelenlerinden birkaç kişi ile üç jandarmayı öldürmüştür. Nihayet Antep ve çevresine gelmiş, bir köyün dar sokağında kısıtlanmış, Bozo, ilk ateş eden

olduğu için çavuşun jandarmalarından birini öldürmüştür. Fakat bu, onun dünyada attığı son kurşun olmuş, bir saniye sonra da kendisi atından köyün tezekli yoluna yuvarlanmıştır. Beş dakika süren müsademe sonucunda Bozo'nun çetesi hem reislerini, hem de dört arkadaşlarını ölü bırakıp kaçmışlardır.

Başçavuş Nuri Efendi, Bozo'nun başını kesip, bir yatak çarşafına sardırarak atının heybesine koymuş ve Antep'e dörtlüğe at koşturarak götürmüştür. Antep halkı, sayısı yediye inen Başçavuş Nuri Efendi'nin müfrezesini büyük bir coşkuyla Bağlar mevkiinde karşılamıştır. Bu karşılaşmada şehrin mutasarrıfı, müftüsü de bulunmuştur. Nuri Efendi ve yanındakiler, mutasarrıfın ve müftünün ellerini öpmüşler, onlar da gözlerinden öpmüşler, birlikte Antep içine kadar yürümüşlerdir.

Ramiz Arda'nın anlattığına göre, Bozo'nun kesilen başı telgraf direğine asılmış, onun şerrine uğrayanlar da Nuri Efendi ve müfrezesine büyük saygı duymuşlardır. Şehir esnafı da onu çeşitli hediyelerle ödüllennmiştir. Bu kıymetli hediyelerin yanında "bir minnet borcu olarak şehir İskân Komisyonu" şehrin Rumlardan kalan en büyük konağını Nuri Efendi'ye tapulamıştır.

Yazar, babasının o sıralarda aldığı maaşın yettiğini, Bozo belasını ortadan kaldırdığı için gelen hediyelerle, salonu, odaları donattığını fakat bu güzel günlerin çok sürmediğini belirtmekte ve bundan sonraki gelişmeleri şöyle özetlemektedir:

"... Günün birinde Halep'ten alınan gizli bir emirle hakkında katil suçundan takibata geçildi. Mutasarrıflık şaşkına dönmüştü. Hakkında niçin takibata geçildiğini sordu. Gelen cevap o kadar tuhaftı ki, mutasarrıfcağız az daha küçük dilini yutacaktı. Başçavuş Nuri Efendi, Bozo adındaki vatandaşla dört çiftçisini sebepsiz yere öldürmekle suçlandırılıyordu.

Mutasarrıf bu garip emir üzerine kaleme sarılmış, Bozo olacak Allah'ın belası eşkıyanın vurulması için daha evvelce vilâyetin emir verdiğini, hakkında herhangi bir cezaî muameleye başvurulamayacağını bildirmiş, fakat vilâyet ikinci ve sert bir emirle Çavuş'un tevkifi ile Halep'e derhal sevkini ısrarla istemişti. Mutasarrıf bu haksız isteğe karşı gelememenin acısı ile selameti istifa etmekte bulmuştu. Bunun için de bir gün Nuri Efendi'yi makamına çağırılmış, ona her şeyi anlatmış, sonunda da "Artık ben sizi koruyamam, başınızın çare-

sine bakın, Nuri Efendi" demişti." (s.85-86),

Nuri Efendi, bu olayı duyar duymaz, başına bu olayların neden geldiğini anlayıvermiştir. Çünkü, bunun altında bir kadın parmağı vardır. O hemen bu kadını ve kendisine söylediklerini hatırlayıvermiştir. Olay şudur:

Bozo'nun öldürülmesinden kısa bir süre eve bir hanımefendi gelmiştir. Çok zengin, mağrur, genç ve güzel bir kadındır. Bir atın üstünde ve üç silahlı korumasıyla Nuri Efendi'nin konağına gelmiş, ona şöyle demiştir;

"Çavuş, kocam Bozo'yu vurdun. Buna sözüm yok, nasıl olsa bir gün bu şekilde vurulacaktı. Yiğit adamsın, güzelsin de. Ben Bozo'nun altıncı karısıyım. Onun güzelliği yoktu ama yiğitti, ün salmıştı, adına şanına vurulmuş, ona varmışım. Şimdi bakıyorum, sen hem daha yakışıklısın, hem daha yiğit, ben eğer kabul edersen karın olmaya geldim." (s.86).

Nuri Efendi başlangıçta şaşırır, ne diyeceğini bilemez. Kendini toplayarak "Kusura bakma Hanımefendi, evliyim ben, çocuklarım da var, saadetimi bozmak istemem" cevabını verir.

Bu cevabı beklemeyen Bozo'nun altıncı karısı hemen ayağa kalkar ve sinirli bir şekilde "Bir kuzu derisi dolu altınlarımı, hesaba gelmez malımı, mülkümü feda edeceğim ve senin idam fermanını koparacağım ahmak!" dedikten sonra evden çıkar çıkmaz ve atına atladığı gibi adamlarıyla birlikte Halep'e gider.

Nuri Efendi bu olayı mutasarrıfa anlatmamıştır ama bu kadının dediğini yapacağına kanaat getirmiştir. Bunun üzerine burada kendisine verilen her şeyi bırakıp gitmekten başka çare bulamamış, bir gece eşyasıyla çocukluğunu alarak yedi hayvanlık bir kervanla Maraş'a doğru gitmiştir. Maraş'a bir hafta kadar kaldıktan sonra Adana'ya geçmiş, aynı mesleğini orada da sürdürmüştür. Fakat memlekette huzur kalmamış, düşman Suriye'den içerilere doğru gelmeye başlamıştır. Bunun üzerine Adana'da ancak iki ay kaldıktan sonra Konya'ya gitmeye karar verilmiş ve bu karar hemencecik uygulamaya konulmuştur.

Ramiz Arda, Konya'da babasıyla geçirdiği zamandan pek bahsetmez. Sadece en trajik sahneyi anlatmakla yetinmiştir. Başçavuş Nuri Efendi, Konya'da da gönüllü jandarmalığa geçmiştir. Aynen Antep'te olduğu gibi küçük eşkıya gruplarıyla uğraşmış, başanlı da ol-

muştur. Ancak günün birinde Delibaşı isyanı çıkmıştır. Delibaşı Mehmet'in peşine takılan bilinçsiz insanlar, kime hizmet ettiklerinin farkında olmayarak şehri yağmalamaya gelmişlerdir. Ramiz Arda'nın söylediğine göre bu duruma mani olacak hükümetin kuvveti, bir miktar jandarma ile birkaç polisten ibarettir.

Hükümet yanlısı güvenlik kuvvetleri önce Hükümet Binası'na sığınmak istemişler, sonra burasının savunulmasının güçlüğüne dikkate alarak Alaeddin Camiine dolmuşlardır. Nuri Efendi'nin eşi, oğlu Ramiz'i, yemek çıkını babasına götürmek için yollamıştır. Ramiz Arda, hatıralarında, bu çıkını babasına ulaştırmak için Alâeddin etrafına ve silâh sesi duyulan her yere koştuğunu ifade etmektedir.

Yine böyle bir arama gününün ikindisinde annesiyle birlikte Köprübaşı'ndaki evlerinde çıkmışlar, Bey Sokağı'ndan eski Yoğurt Pazarı'na gelmişlerdir. Bu sırada yukarıdan pazara doğru bir çift atlı arabanın yavaş yavaş gelmekte olduğunu görmüşlerdir. Arabada odun yığını gibi üst üste yığılmış; öldürülmüş polisler ve jandarmalar vardır. Bu sekiz on kadar cenaze taşıyan arabaya halk uzaktan seyretmektedir. İşte o sırada annesi, kolunda oğlu Ramiz ile arabaya yaklaşır, dikkatle bakar, bazı cesetlere dokunarak, kocası Nuri Efendi'yi aramaktadır. Bu, Ramiz'in de, annesi Ayşe Hanım'ın da Nuri Efendi'yi son görüşleridir. Ayşe Hanım, vücudu öteki ölümler altında kalan eşini, arabadan sarkan elinden tanımış, bir çığlık koparak bayılmıştır. Ramiz Arda, o zaman henüz on bir yaşındadır. Vatani için canını veren Nuri Efendi ise otuz altı yaşında bir kahramandır.

Ramiz Arda, uzun zaman babasını ve onun bu elini unutmayacaktır. Hatta ona babası, "Anneni unutma, ona iyi bak. Hem ona, hem küçük kardeşlerine bakmak için seni vazifelendirdim. Onlara benim yokluğumu unutturmaya çalış. Ben bir kutsal dava için aranızdan ayrıldım. Bugün kurtulmuş bir vatan dasın, korkun yok, ne düşmandan ne de verdiği emri rüşvet karşılığında tam tersine alan bir idare. Her şey güzel şimdi, her şey yerli yerinde... Bir Mustafa Kemal var başınızda. O, büyük bir insandır. O asırların zor doğurduğu bir millî kahramandır, onun sözünden çıkma, onun dediklerini yerine getir" der gibidir.(s.89)

Daha önce de söylendiği üzere annesinin adı, Ayşe'dir. Ramiz Arda, ailesinden pek söz etmez. Hele annesinden, pek söz ettiği görülmemiştir. Özel sohbetlerde belki ama yazılarında bu konuda pek bir bilgi bulunmamaktadır. İşte annesinin oğlu olmakla övünen Ramiz Arda, annesine ve ailesinin geçmişine ışık tutacak şu bilgileri vermektedir:

'Ayşe Hanım duldu. Kocası Milli Mücadelemizde şehit düşmüştü. İki oğlu ile bir kızı vardı Ayşe Hanım'ın. Şehit kocası için küçük bir aylık bağlanmıştı kendisine. O kadar küçük bir aylık ki, söylemeğe değmez. Ayşe Hanım çok varlıklı bir ailenin kızı idi, ama işte ortaya bir Balkan Harbi girmiş, devlet yenilmiş ve Ayşe Hanım'ın bütün mallarına Sırp asıllı eski yarıncılar el koymuşlardı. Yapılacak bir itiraz, başvurulacak bir adalet makamı yoktu. Düşman bu, zaferinin hakkını zorla da olsa alıyordu.

Ayşe Hanım'la kocası baktılar ki günün birinde malları gibi canları da tehlikeye girebilirdi. Nesi varsa bıraktı oralarda ve yola çıktı Anadolu'ya doğru, Türk yurduna, Müslüman yurduna canını atabildi. Vapur onu Batı Trablus'a çıkardı, oradan Şam'a geçtiler, daha sonra Halep ve Antep'e sonra sırasıyla Maraş ve Konya'ya geldi. Daha kestirme bir deyimle Ayşe Hanım'ın on bir senesi göçlerle dolu geçti, Konya'ya yerleşinceye kadar. Şimdi iki odalı bir evi vardı, üç çocuğu ve bir inekle beş tavuğu, bir de şehit aylığı.

Kader günün birinde Ayşe Hanım'la avukatı komşu yaptı. Ve felâket o zaman koptu. Avukatın aldığı yeni evinin bahçesi küçüktü, büyüye iyi olurdu. Ama nasıl büyür? Bahçenin büyümesi için komşusu Ayşe Hanım'ın evinin satın alınması gerekliydi. Ama Ayşe Hanım evini satmak taraflısı değildi. Ricalar; minnetler, hatta tehditler boşuna idi, kadın, evini satmıyordu. O vakit avukat kızdı, durumu belediye reisine açtı ve günün birinde bir mühendis çıkageldi. Ayşe Hanımın evini gözden geçirdi, sonunda da raporunu verdi: Bu, mail-i inhidamdır. Yani bugünün diliyle bu ev yıkılmak üzeredir.

Artık Ayşe Hanım için kurtuluş yolu kalmamıştı, gözleri doymayan ihtiras ifriti kanun kılığında karşısına çıkmıştı. Çaresiz evini boşaltı ve medrese medrese dolaşarak sığınacak yerlerin azabı içinde öldü gitti."⁶

6 Ramiz Arda, "Bir Ayşe Hanım Vardı", Yeni Konya, Sayı. 9137, 21 Şubat 1972, s.2

Ayşe Hanım'ın oğlu olan Ramiz Arda, o zamanlar sırtını iktidar partisine dayamış gözü doymaz avukatın yaptığı ile kaldığını, ama o da günün birinde göçüp gittiğini anlattıktan sonra şöyle der: "Ayşe Hanım gençliğinde bir gâvurdan kaçmıştı, yaşlılığında bir başka gâvurun hışmına uğradı". Daha sonra şunu sorar: "Ey azılı avukat, bu son yolculuğunda Ayşe Hanımın gözyaşlarından başka ne götürebildin?"⁷

Eski Milli Bayramlardan söz ederken araya ailesine ait bir iki söz sıkıştırır. Şöyle ki: "Ben Kurtuluş Savaşında babamı, bir amcamı ve dayımı kaybetmiş bir çocuktum. Göçmendik. Bugün Osmanlı sınırlarının çok uzaklarında kalmış yerlerden gelmiştik. Evimiz, bağımız, bahçemiz, belirli bir işimiz yoktu. Her haliyle perişandık. Dilenmedik, el açmadık ama dilencilerden daha zor bir yaşam içindeydik. Biz yoksulduk da, biz yetimdik de başkaları varlıklı, analı babalı mıydı? Ne gezer. Savaşlar her evin kapısını çalmış, hepsinden birer ikişer kişiyi alıp götürmüştü. Fire vermemiş ev yoktu."⁸

Bir başka yerde de benzer fikirlere, açıklamalara rastlarız: "Dedik ya, fakirdik, yoksulduk ve hepsinden de kötüsü yetimdik. Osmanlıların ellerinden çıkmış topraklardan bu taraflara gelmiştik. Evimiz, bağımız şurda dursun, aşımızı sokacak evimiz bile yoktu. Bırakıp gidenlerin ruhları şad olsun, o zamanki medreseler olmasa sokakların ortasında kalacaktık"⁹

Bir tartışma vesilesiyle çocukluk döneminin yokluklarına değinir. Daha okul çağına gelmeden "Seferberlik" denen Birinci Dünya Savaşı'nın başladığını, dört sene ekmek yerine ot, et yerine kemik kemirdiğini söyler. Kendi kuşağının Adana'da Fransız'ı, Konya'da İtalyan ordusunu gördüğünü, onların kar be yazı ekmeklerine özlemle baktıklarını anlatır. Milli Mücadele'de yaşanan sıkıntıları, cephelere gidenlerle, geride kalanları nakleder. Sözü kendi ailesine getirerek şöyle der:

"Öksüz kaldık, babasız. Dört çocuk, bir genç anne... Yeryüzünde dikili tek dalımız yok. Yetim maaşları ayın yarısına bile yetmezdi. Biz iki erkek kardeşi Öksüz Yurdu'na

verdiler. Okuduk güya, elimizden geldiğince. Günün birinde öğretmen olmuştuz."¹⁰

Delibaşı isyanından sonraki ilk dinî bayramdır. Bayram namazına katılmıştır. Adını sanını bilmediği şimdiki Köprübaşı karakolunun doğusundaki medrese oturmaktadır. Bir anne ile dört çocuk medresenin bir tek odasındadır. Çocukların en büyüğü kendisidir ve on bir yaşındadır. Ailenin yaşamak için hiçbir ümidi yoktur.

Namazdan sonra herkes sokaklara dağılır. Bayramlaşmalar, ev ev gezmeler sürüp gider. Karakolun bulunduğu yerde bir çeşme mi bir dinlenme yeri mi pek bilmez ama halkın bir bölümü üç beş yaşlı ve varlıklı kişiler yan yana gelmiş bayramlaşırlar. Bir ara Türbe'ye doğru giden sokaktan birkaç iyi giyimli kuşamlı çocuk çıkar. Yaşlıların gidip ellerini öperler, sonra bahşişlerini alıp giderler. Ramiz Arda da bir başka göçmen çocuğu olan arkadaşı ile gidip ihtiyaçların ellerini öpmüşlerdir. Ama hepsi o kadar. Ne saçları oksanmış, ne de bahşişleri verilmiştir. Oradan hemen uzaklaşmışlardır. Aradan elli beş yıl geçtiği halde bu olayı için "hâlâ bir zehirli bıçak gibi durur içimde" demektedir.¹¹

Ramiz Arda için en mutlu olaylardan birisi Mustafa Kemal'i, istasyonda karşılaşmış olmasıdır: 1922 sonbaharında ya da kış öncesinde ılık çisentili bir günde bu mutluluğu yaşamıştır. Şimdiki Sanat Okulu'nun batısındaki Darüleytam(Öksüzler evi) da öğrencidir. Bol kavrulmuş un çorbasını yemek için girdiği yemekhanede bu haberi rahmetli hocası Mustafa Bey vermiştir. Heyecanlı bir hazırlıktan sonra, Sanayi Okulunun bandosu önlerinde, arkalarında öğrenciler sıra halinde ve büyük bir düzen içinde istasyona gitmişlerdir. Hem Mustafa Kemal'i, (henüz Atatürk denilmiyordu), hem eşi Latife Hanım'ı görmüşlerdir.¹²

İlk atandığı yer Cihanbeyli'dir. Ne var ki arkadaşının telkiniyle oradan vazgeçer, atanma yerini Seydişehir'e çevirtir. Maarif Müdürü isteğini kabul etmiştir. Tayin edildiği köy, kaza merkezine altı saat uzaklıktadır. O çevrenin en büyük köyüdür. O köyün öğretmeni iken emekliye ayrılan Seyit Efendi Hoca'nın

7 A. g. Yazı, s.2

8 Ramiz Arda, "Eski Milli Bayramlar", Yeni Konya, Sayı: 9973, 16 Kasım 1974, s.2

9 Ramiz Arda, "55 Yıldan Beri Dinmeyen Acı", Yeni Konya, Sayı: 9974, 18 Kasım 1974, s.2

10 Ramiz Arda, "Heykellerinizi Dikmeye Hazırız", Yeni Konya, Sayı: 10490, 27 Temmuz 1976, s.2

11 Ramiz Arda, "55 Yıldan Beri Dinmeyen Acı", Yeni Konya, Sayı: 9974, 18 Kasım 1974, s.2

12 Ramiz Arda, "Hatıralar Kalkan: Mustafa Kemal'in Konya'ya Gelişi", Yeni Konya, Sayı:4370, 29 Ekim 1961, s.2

yerine gitmiştir. Ticareti seven bu emekli öğretmenle birlikte başkaları da köy hakkında iyi şeyler söylememişlerdir. Oysa kendisi pek genç yaşta bir öğretmendir. Girdiği bu yolun dönüşü yoktur. Olması da mümkün değildir. Zira annesiyle, kendinden küçük iki kardeşi vardır. Onların geleceği, Ramiz Arda'nın çalışmasına bağlıdır. Çalışmazsa geridekiler aç kalacaklardır. Ramiz Arda'nın mezun olduğuna, tayinine sevinenler; tatlı gözyaşlarıyla kendisini uğurlayanları düşünmek zorundadır. (s.20-21) Okulunu birincilikle bitirmiş (s.30) olan ve 1928 yılı Türkiye'sinin mutaassıp bir köyünde öğretmenliğe başlar. O zamana kadar tütünden nefret eden(s.46) öğretmen burada bir müddet yalnız yaşar. Bir süre sonra da sigaraya alışır. İki odalı bir ev bulup taşınır. Çünkü annesini yanına getirmek istemektedir. Toprak damı ve döşemesi bulunan bu evin odaları, dört beş metre kare genişliktedir. Köyde Celil'in, karısı ile yaşadığı sorunu çözmek için, öğretmenin annesi devreye girmiş, oğluna "Bak, gör oğlum, Celil'i gör de yuvaları dağılmasın" demiştir.(s.91). Köyde yaygın spor yahut işlerden birisi avlanmaktır. "Kır atın yanında duran, ya huyundan ya suyunundan" dercesine öğretmen de ava merak sarmış, bunun için de iyi bir tüfek satın almıştır. Kısa sürede de iyi bir avcı olmuştur. Çoğu kez köylü arkadaşlarıyla birlikte avlanmaya gider. Bir ikindi sonrasında gene köyden hayli açılmış, Çam Bayırları denen dağın arkasında bol ağaçlı ıssız bir dereye av ararken bir ayı ile karşılaşır. Yalnızdır. Ayı yolu kesmiştir. İyice yaklaştığı halde öğretmen, ayıyı öldürmez, ayı da bir müddet durmuş ve ona bakmış bakmış, sonra da çekilip gitmiştir. Bu sırada öğretmen birden dedesini ve ailesini hatırlamıştır. Bir annesi ve üç kardeşi vardır. Hepsini ona bakmaktadırlar. Öte yandan dedesiyle aynı kaderi mi yaşayacaktır? Aklından hızla bunlar geçer.

Öğretmen henüz yirmi yaşındadır. Evli değildir. Dedesi bir ayı ile mücadele etmiş ve ölmüştür. Ardında üç oğul bırakmıştır. Ramiz Arda'nın amcasından dinlediğine göre dedesi saatlerce bir ayı ile dövüşmüş, mücadele etmiş, hırpalanmıştır. Sonunda da ayıyı öldürmüştür. Fakat kendisi de bir hafta sonra vefat etmiştir. Öleceği gün ayının postunu yüzdürüp yatağının tam karşısına gelen duvara astırmıştır. (s.105).

1934 yılı kış mevsiminde Elazığ'a atanır. Maarif Müdürü Cemal Ataç'ın huzuruna çıkıp

nereye verildiğini öğrenmek ister. Evrakını hazırlayıp imzaladıktan sonra şöyle der: "Vali Beyefendi'ye kendiniz götürün, âdetidir, tanımak ister."(s.127). Vali Tevfik Gür'dür. İyi bir insandır, hoş görürlüdür. Mazgirt merkez öğretmenliğine verilmiştir. İç Anadolu'da başlayan öğretmenlik, Güneydoğu'da askerlikten sonra Dersim'de devam etmektedir.(s.129). Evlenmiştir ama eşini Mazgirt'te götürmemiştir. Kaymakam Vekili Halil Bey, Malmüdürü Haydar Bey ile birlikte kalır. Her üçü de eşlerinden ayrıdır. Mahrumiyet bölgesi olduğu için eşlerini getirmemişlerdir. Ramiz Arda, yaz tatili olunca Adana'ya gider, baldızının yanında bulunan eşini getirir. Artık o eski müzmin bekârlık hayatına son vermiştir. Zaten öteki iki arkadaşının başka yerlere nakletmişlerdir. Bu arada Ramiz Arda'yı da Çarşancak nahiyesi başöğretmenliğine göndermişlerdir.

Ramiz Arda'nın hayatında 7 Mayıs 1936 tarihi özel bir gündür. Çünkü bugün "Mektepler Bayramı" yapılmaktadır. Doğa çok güzeldir. Kasaba yemyeşildir. Bağlar, bahçeler oynayan, eğlenen insanlarla doludur. Bundan daha önemlisi ise öğle yemeği için eve giden öğretmen, okula dönmüş, dördüncü derse girmeye hazırlanırken, öğrencisi Mehmet'in getirdiği haberdur: "Öğretmenim, müjde, bir oğlun oldu". Sevincinden Mehmet'e neredeyse cebindeki bütün parayı veren Ramiz öğretmen, o günleri şöyle anlatmaktadır:

"Çocukları yoktu. Bu doğum tarihinden beş yıl önce evlenmişlerdi. Kısa aralarla Cemile ve Zeki adlarında iki çocukları olmuş fakat yaşamamışlardı. Bu yüzden bu doğum, iki kişilik sessiz, gürültüsüz aileyi üçlemiş, ses ve gürültü bakımından da hayli zenginleştirmiştir."(s.199)

Ev kadınlarla dolu olduğu için eve gidemeyen Ramiz Arda, beşinci sınıfın dördüncü dersine girmiştir. Bir önceki derste Kayı aşiretinin göçünü, Ertuğrul Bey'in Konya'ya gelişini, sonra Söğüt'e geçişini anlatmıştır. Bu defaki tarih dersinde ise Bursa'nın zaptından ve tabii ki Orhan Bey'den bahsedecektir. Ramiz Arda, bu tarih dersinde sık sık adını andığı Orhan Bey ile bu doğum arasında bağlantı kurmuş ve oğlunun adını Orhan koymuştur. 1943 yılı sonbaharına doğru Konya Karapınar'a atandığı zaman eşiyile evliliği on iki yılı bulmuştur(s.267). Karapınar'da ev bulup yerleşinceye kadar çok sıkıntı çekmiştir. Eşi, üç çocuğu ve baldızıyla birlikte altı nüfustur.

Yazar, burada çektiklerini, Karapınar'daki yaşayışını, aldığı maaşı, yoklukları, pahalılığı, daha önce görev yaptığı yerlerdeki bazı insan davranışlarıyla karşılaştırarak vermiş, bir yandan Karapınar'ının öğretmenlere karşı ilgisizliğini gözler önüne sermiş diğer yandan da II. Dünya Harbi'nin sürdüğü bu yıllarda içi acıyarak da olsa, tanık olduğu rüşvet olaylarına değinmiştir.

Karapınar'dan sonraki görev yeri, Taşkent'tir. Taşkent İlkokulu başöğretmeni olan Ramiz Arda, bu görevinin ardından şehir merkezindeki Cezaevi öğretmenliğine nakletmiştir. Bunu, Yeni Konya gazetesi, "yazı ailemizden arkadaşımız Ramiz Arda Cezaevi öğretmenliğine naklen tayin edilmiştir" şeklinde haberleştirmiştir.¹³ Aynı gazete yazarın, bir gün önce vefat eden eşiyle ilgili haberi de şöyle vermiştir:

"Teessürle öğrendiğimize göre öğretmen ve muharrir arkadaşımız Ramiz Arda'nın refikası Emine Arda, tutulduğu hastalıktan kur-

tulamayıp hakkın rahmetine kavuşmuştur. Arkadaşımıza ve kederli ailesine başsağlığı dileriz"¹⁴ Yazarın kendisi de eşini kaybedişinin birinci yıldönümünde "Bir Yıl Oldu" başlıklı yazısıyla acısını bir kere daha dile getirmiştir.¹⁵

Yazarın evlatlarının adları; Orhan, Sevil, Semra'dır. Bunlardan Sevil Arda'nın evliliği basına yansımıştır. "Gazetemiz yazarlarından araştırmacı, emekli öğretmen Ramiz Arda'nın kızı Sevil Arda ile Ahmet Kayar Cumartesi günü(28 Mayıs 1977) Alâeddin Dügün Salonu'nda yapılan düğün töreniyle hayatlarını birleştirmişlerdir."¹⁶

Sonuç olarak diyebiliriz ki, yazılı belgelerde rastladığımız bu bilgiler elbette yetersizdir. Bunları daha da geliştirmek ve detaylandırmak gerekmektedir. Özellikle babası ve annesine ilişkin bilgiler bir hayli ilgi çekicidir. Hatta dedesini, amcalarını da daha ayrıntılı bilmekte yarar vardır. Ramiz Arda'nın aile bireylerinin vereceği yeni bilgilerle bu özgeçmişin daha da zenginleşmesi mümkündür.

13 "Ramiz Arda, Cezaevi Öğretmenliğine Tayin Edildi", Yeni Konya, Sayı:1213, 29 Ekim 1952, s.2

14 "Ramiz Arda'nın Eşi Vefat Etti", Yeni Konya, Sayı. 1212, 28 Ekim 1952, s.2

15 Ramiz Arda, "Bir Yıl Oldu ", Yeni Konya, Sayı. 1212, 28 Ekim 1953, s.1)

16 Ramiz Arda'nın Kızı Evlendi", Yeni Konya, Sayı: 10747, 30 Mayıs 1977, s.1

MESNEVÎ'NİN GÖLGESİNDE

AHMET SEVGİ

كلشنی كز بقل روید یكدمست
كلشنی كز عقل روید خرّمست

Yeşilliklerden meydana gelen gül bahçesi bir an içindir.
Fakat akıldan meydana gelen bahçe daima yeşildir, güzeldir.
(Hz. Mevlânâ)

AKIL VE FİKİR BAHÇESİ

Rengârenk çiçeklerle dolu gül bahçesi, bak harap olmuş,
Akıl ve fikir bahçesi ise ne sararmış ne de solmuş.
17 Mart 2023
(Ahmet Sevgi)

KUMUK MASALLARI

Sevgili okurlar, dergimizin bu sayısında bana ayrılan sayfalarıma Kumuk Masallarını konuk etmek istedim. Önümde iki cilt halinde Prof. Dr. Osman Uyanık'ın hazırlamış olduğu Kumuk Masalları kitabı duruyor. Severek, ilgiyle okuduğum kitabı siz değerli okurlara tanıtmamanın bir görev olduğunu düşünüyorum. Belki sizlerin de ilgisini çeker.

Kumuklar hakkında bilgi vermeden önce size yazar hakkında birkaç cümle de olsa bahsetmek isterim.

Osman Uyanık

1971 yılında Konya'da doğdu. 1992 yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümünden mezun oldu. 1995 yılında Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Türk Dili Bölümünde yüksek lisansını, 2002 yılında da Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Türk Dili alanında doktoraasını tamamladı. 2014 yılında doçent oldu. 2019 yılında profesörlük unvanını aldı. Halen Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Evli ve üç çocuk babası olan Osman Uyanık'ın Türk Dili ve Türk Halk Kültürü alanında makale ve kitapları bulunmaktadır.

Osman Uyanık'ın Türk Halk Kültürü alanındaki bildiri, makale ve kitaplarından bazıları şunlardır:

Türk Halk Kültürü Alanındaki Kitapları ve Kitap Bölümleri:

Öztürk R. ve Uyanık, O. (2006). Kumuk Atasözleri ve Deyimleri, 389 sayfa, Konya: Çizgi Yayınevi.

Uyanık, O. ve Öztürk E. (2006). Kumuk Şairi Seyit Hanum Alişeva'dan Seçme Şiirler, 8+175 sayfa, Konya: Dizgi Ofset.

Uyanık, O. ve diğerleri. (2002). Başlangıcından Günümüze Kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Uyanık, O. (2012), Urum Türkçesi (İnceleme- Metin- Dizin), 350 sayfa, Konya: Çizgi Yayınevi.

Uyanık O. (2019). Kumuk Halk Anlatımları, 304 sayfa, Konya: Eğitim Yayınevi.

Uyanık O. (2019). Kumuk Masalları I, 221

**ANUŞ
GÖKCE**

sayfa, Konya: Konya: Eğitim Yayınevi.

Uyanık O. (2019). Kumuk Masalları II, 224 sayfa, Konya: Konya: Eğitim Yayınevi.

Yazarın ayrıca uluslararası konferanslarda ve sempozyumlarda sunduğu "Yusuf Has Hacıp'ın Gök Bilimine Katkıları", "Seyit Hanum Alişeva ve Şiirlerinde Kadın", "Uygur ve Hazretm Türkçesinden Urum Türkçesine Köprü 'Taki' Bağlama Edatı", "Köktürk Yazısına Ait Sembollerin Türkçe Kavram ve Eylemlerle Eşleştirilmesi", "Uygur Şiirindeki Kafiyelemlerden Çıkarımlar", "Kumuklarda Nevruz Geleneği ve Nevruz Şiirleri", "Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun 'Kilit' Adlı Romanında Gagauzlar" makaleleri bulunmaktadır.

Kumuklar

Kumuklar, çoğunluğu Sovyet Rusya'ya bağlı Dağıstan bölgesinde yaşayan bir Türk kavmidir. Bunun dışında Türkiye'de, Osetya ve Çeçenistan'da da dağınık halde yaşarlar.

Kumuk masallarını "Kumuk Yormak ve Habarları" adı altında S.G. Hacıyaeva ve G.B. Musahanova derleyip yayınlamışlardır. Necmeddin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü hocalarından Prof. Dr. Osman Uyanık, bu masalları Türkiye Türkçesine aktararak ve Anadolu Türk kültürüyle Türk Dünyasının ortak değerler altında birleştirme hedefini gütmüştür.

Kumuk Masallarını iki cilt halinde Türkiye Türkçesine aktaran Uyanık, I. Ciltte, Kumuklar hakkında bilgi verir. Eseri bölümlere ayırır. Böyle bir eseri Türkiye Türkçesine kazandırmadaki amacının iki toplumun birbirine yakınlaşmasını temin etmek olduğunu ifade eden Osman Uyanık, çocukların hayal dünyasını geliştirmek için masalın önemine vurgu yapar. "Masal özellikle çocukları muhatap alan bir türdür. Bir masal anlatıcısının önünde ağız açık olarak dinleyen birçok çocuk bulmak zor değildir. Çocuklar masallarla hem eğlenmekte hem öz kültürlerini öğrenmekte hem de hayal dünyalarını geliştirmektedir. Masallar farklı

mekânlarda, farklı coğrafyalarda derlenmiştir. Ancak derlemenin yapıldığı millet aynı kökten gelince aynı masallar çok az farkla farklı coğrafyalarda da anlatılmıştır. Yani bu kitaptaki masalları okurken küçüklüğünüzde nenelerinizden, dedelerinizden dinlediğiniz masallarla karşılaşırsanız şaşırmayın. Çünkü bu masallar büyük Türk milletinin bir uzvu olan Kumuk Türklerinden derlenen masallardır. Bu vesileyle Türkiye’de yaşayan Türkler sınırlarımız dışında yaşayan Türkler arasında bağın kuvvetlenmesine denizde bir damla miktarınca da olsa fayda sağlamayı umuyor ve Kumuk Türklerinin tanımına yarar sağlamaktan mutluluk duyuyoruz.” (Uyanık, Osman Dr. Kumuk Masallar I, s. 3 vd. Eğitim Yay. Konya Aralık 2020)

Osman Uyanık, esere kaynak olarak gösterilen kişilerin bir de giriş yazısını ekleyerek Kumuk masallarının özellikleri hakkında bizlere derli toplu bir bilgi sunmaktadır. Eserde on bir Kumuk masalına yer vermiş, bir sayfa Türkiye Türkçesiyle karşısındaki sayfaya da Kumuk Türkçesiyle hazırlamıştır. Eserinin sonunda da Kumukların kullandığı alfabeyi ekleyerek Türkiye Türklerinin soydaşları ile ilişki kurarak onlarla tarihi, kültürel ve sosyolojik bağların güçlenmesini, birlik ve beraberliğin sağlanmasını kolaylaştırmak istemiştir.

I.Cildin Masalları: Asgerhan ve Karakul, Kara Atlı Kız, İbrahim ve Peri Kızları, Yılanhan, Manat ve Devler, Mezarın Dibine Oku Düşen Oğlan ve Cin Kızları, Altın Kaküllü ve Altın Taylı Oğlan, Salman Ağaç, Tek Gözlü Dev, Üç Bacaklı Ala At, Ölen Anasına Makası ve Tarağı Sormaya Giden Oğlan.

İkinci Ciltte ise kısa bir girişten sonra direkt metinlere geçer. Bu ciltte 14 masala yer verilmiştir. Yazar, masalları gerçekçi ve olağanüstü diye sınıflandırır.

Gerçekçi masallar: Humalat’ın ve Han Kızının Hikâyesi, Zulay İle Zübeyr, Aynaya Söyleyip Kızı Konuşturan Oğlan, Taş Soyduktan Hanın Masalı.

Olağanüstü masallar: Hintiv ve Onun Oğlu Mitiş, Ocağa kazanı Vur Ki kızımı, Aykız, Hayırdan Gelen Hayır, Kurbağa Kılığında Çıkan Kız, Yılanı Ateşten Kurtaran Çoban, Armudu Han, Altın Papuç, Çank Ustası ve Ona olan İşler, Kumbilay’ın Hünerleri.

Kumuk masallarının özellikleri

Bütün Türk masallarında olduğu gibi Kumuk masallarında yiğitlik ile zayıflık, cesurluk ile korkaklık, cömertlik ile cimrilik, irade ile iradesizlik, namus ile namussuzluk, güzellik ile

çirkinlik birbiriyle mücadele eder. Yiğitlik, irade, cömertlik, namusluluk, güzellik daima övülür. Namussuzluk, korkaklık, üşengeçlik ve halkın beğenmediği davranışlar daima yerilir. Fakir fakat cesur, namuslu, emekçi halkın vicdanlarını gözetken kadın ve erkekler hep üstün gelir.

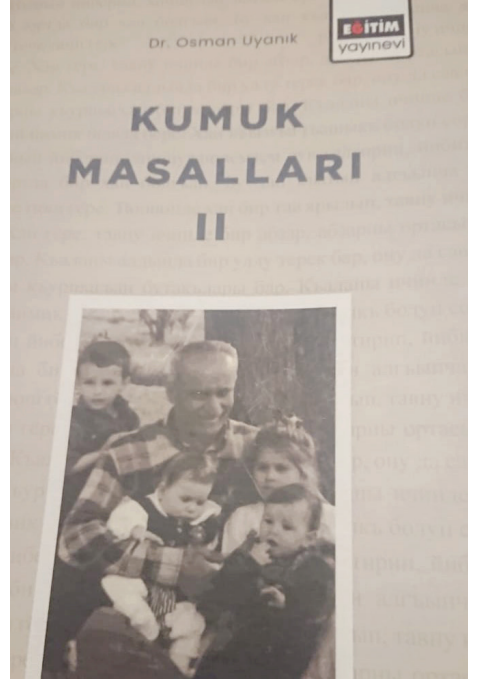
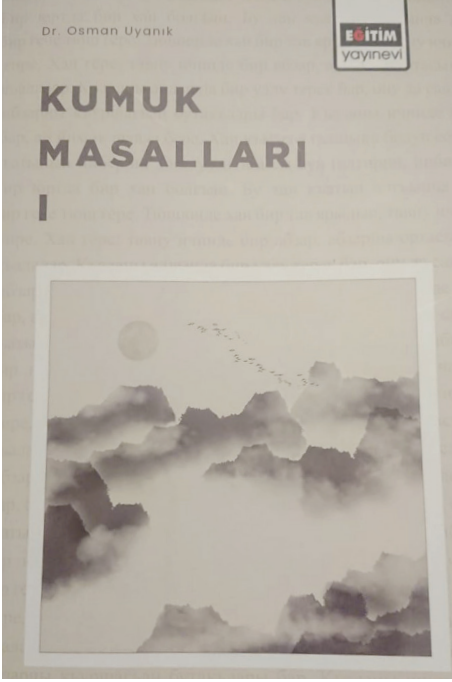
Bütün Türk masallarında olduğu gibi yiğit ve kahraman insanlardan başka; atlar, yılanlar, tilkiler, kuşlar, cinler, devler, periler, ejderhalar masala iştirak eder. Bunlar genelde masal kahramanına yardım eden ya da onları zora sokan karakterlerdir. Bazı masallarda yılanlar, ejderhalar endamlı bir delikanlıya dönüşür. Kuşlar, kurbağalar, kediler ise güzel kızlara dönüşür. “Yılan Han”, “İbrahim ve Peri Kızları”, “Amanat ve Devler”, “Oku Mezarın Dibine düşen Oğlan ve Cin Kızları”, “Kaybolan Ok” vs. bir halden başka bir hale dönüşmeyi anlatan ve kahramana yardım eden masallardır. Atlar, kuşlar onları sırtlarına bindirerek bir yerden bir yere en kısa zamanda ulaştırırlar.

Masal kahramanları kolaylıkla üstünlük sağlayamazlar. Halk kendi yiğitlerini zorlu sınavlardan geçirir. Onların yeteneklerini, yiğitliğini, sabrını sınar. İnsanlar faydalı işler için onlara teşekkür eder.

“Nartlan Habarları” çok sürükleyici masallardır. Nartlar (Yiğitler) düzgün, güzellik, doğruluk için savaşan bir kavimdir. Çoğu durumlarda onlar insanların tarafını tutup devlere, ejderhalara, zulüm yapan erkek ve kadınlara karşı savaşır.

Kumuk masallarında halkın sözlü edebiyatını oluşturan latifeli ve gülünç olaylar bakımından da oldukça zengindir. Bu masallarda insanların birbiriyle didişmesi, çekişmesi, edep ve ahlakla ilgili özellikler mükemmeldir. Bu guruba giren masallarda cemiyetin, kadın ile erkeğin, ailenin, ananın babanın, gelinlerin ve kaynanaların, ninenin ve genç delikanlıların, kızların ilişkileri etkileyici bir ifade ile tasvir edilir. Toplumda karşılaşılan ahlaksızlık, edepsizlik, yalancılık, haksızlık, adaletsizlik gibi durumlar eleştiriye tabi tutularak insanlar ikaz edilir, uyarılır.

Hayatın kusurlarını gösteren masallar arasında eşitsizliğe, halka eziyet eden beylere, zenginlere ve mollalara, onlara benzeyen kimselerle mücadele edilir. Halk arasında hain insanlar, zalimler, halkı aşağılayan kimseler toplumun gözünden düşerler. Bunları zahmet çeken halk türlü eziyetlere duçar eder, kötü olarak vasıflandırır ve onları cezalandırır. Anadolu’da durum aynıdır.

Sosyal meseleleri, sınıf mücadelesini tasvir eden diğer masallarda olduğu gibi Kumuk masallarında da beylerin, toprak mal mülk sahiplerinin verdiği cezalar, zulüm altında inleyen emekçi halkın onlara karşı verdiği mücadeleler resmedilir. Kendilerinden alınan haracı yıldan yıla artıran büyük toprak sahibi Mosevke'ye karşı çiftçiler ayaklanır ve işgal ettiği topraklardan çıkarp atılır.

Kumuk masallarında kadınların durumu da pek güzel tasvir edilir. Kadın yerine göre fikri alınan, han karşısında söz söyleyebilen, kızların eş seçimlerinde serbestçe hareket etmeleri, anaya hürmet eden oğulların övülmesi gibi insanlığa

yön veren davranışlar övülür. Kumukların yaratıcılık hazinesinde kuşları, hayvanları ve her türlü büyük küçük canlıları konuşturan masallar çok fazladır. Bunların ahlak edep, nasihat, akıl verme yönlerinden önemi çok büyüktür.

Kumukların halk masallarından çoğu halkın türlü türlü katmanlarını, emeği, doğruluğu, yiğitliği, dostluğu ve vatani savunmayı telkin eder. Kumuk masalları Sovyet devrinde de vücuda getirilmiştir. Halk meddahi, şair Ayav Akavov'un adı bütün Türk Cumhuriyetlerinde bilinir. (SC Hacıyeva-Musa Hanova, (aktaran Osman Uyanık), c:1, s.9 vd.)

DEVAM EDECEK

ACZİMİN GİRYESİ

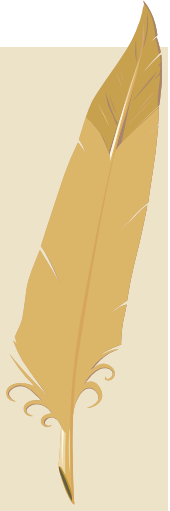
Ahmet
Sevgi

DOĞRULUK VE TEVAZU

*Alçak gönüllü ol, başın dik ve hayalin yüksek olsun,
Hep doğruları söyle, varsın sevenlerin eksik olsun.*

17 Mart 2023 (Ahmet Sevgi)

İSTİKLAL MARŞI VE NEVRUZ

Şehrin Hafızası İlavemiz bu sayıda yüklü bir gündemle karşınızda. Mart ayı kışın yerini yavaş yavaş bahar bırakmaya başladığı, havaların ısınmaya, ağaçların çiçeklenmeye başladığı tabiatın hayata merhaba dediği ay Mart ayı.

Yine bu ay da Milli Mücadelenin simgesi olan İstiklal Marşının kabul edime mutluluğunu yaşadı bu ülke.

21Mart baharın gelişini müjdeleyen Nevruz Bayramını ve Türklerin Ergenekon'dan çıkış gününün kutlandığı bir bayram olarak yerini alıyor takvimlerde.

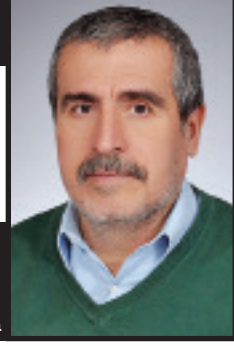
İstiklal Marşı demişken birden aklıma bu marşın yazılmasından yüzlerce yıl önce atalarımız tarafından taşlara kazanmış Türkün Bengü taşları olan ORHUN ABİDELERİ geldi.

700'lü yıllarda Türk Kağanı Bilge Kağan taşlara kaydettiği nasihatleri ile bizlere hayatta kalmanın sırlarını veriyor. Bilge Kağandan 1300 yıl sonra yine bir büyük başbuğun liderliğinde başlatılan özgürlük ve var olma mücadelesinde zamanın Tonyukuk'u MEHMET AKİF Türk milletine seslenerek kendisine dönmesi ve bağımsızlığından vaz geçmemesi için çağrıda bulunuyor.

Mehmet Akif'in kaleme aldığı bu çağrı

**SADIK
GÖKCE**

sadikgokce@hotmail.com

ülke ve milletin geleceği konusunda kararlar almakla yetkili olan TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNDE okunduktan sonra 12 Mart'ta alkışlarla kabul edildi.

Yani İstiklal Marşımız bir tür Ergenekon'dan çıkış manifestosu görevini üstlendi ülkenin işgale uğradığı o karanlık günlerde.

Göktürk Devletinin kuruluşunda Kutluk Kağan ne ise Milli Mücadele döneminde de Mustafa Kemal odur. Nasıl ki Devlet kurulduktan sonra Kutluk Kağan İltiş Kağan olmuşsa Mustafa Kemal de Milli Mücadele sonrasında Atatürk olmuştur.

İstiklal Marşımızın kabul günü olan 12 Mart ve Ergenekondan çıkış, gecenin gündüze mağlup olduğu ve kışın yerini sıcaklara terk etmeye başladığı Nevruz Bayramınız kutlu olsun.

Ülkem ve tüm dünya için mutlu, aydınlık ve herkesin özgürce yaşadığı bir hayat diliyorum.

